

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕРША СЕКЦІЯ

**СПРАВА БАЛАЖОСКІ ПРОТИ КОЛИШНЬОЇ
ЮГОСЛАВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНИЯ
(BALAŽOSKI v. THE FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF
MACEDONIA)**

(Заява № 45117/08)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

25 квітня 2013 року

ОСТАТОЧНЕ

25.07.2013

*Рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44
Конвенції. Текст рішення може підлягати редакційним виправленням.*

У справі Балажоскі проти Колишньої Югославської Республіки Македонія

Європейський суд з прав людини (перша секція), засідаючи палатою до складу якої ввійшли:

Ізабель Бєро-Лєфєвр (Isabelle Berro-Lefèvre), *Голова*,
Мір'яна Лазарова Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Жюлія Лафранк (Julia Laffranque),
Лінос-Александр Сіціліанос (Linos-Alexandre Sicilianos),
Ерік Меє (Erik Møse),
Ксенія Туркович (Ksenija Turković),
Дмитро Дєдов (Dmitry Dedov), *судді*,

та Серен Нільсен (Søren Nielsen), *секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 2 квітня 2013 року,
виносить таке рішення, що було ухвалено в той же день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 45117/08) проти Колишньої Югославської Республіки Македонія, поданою до Суду на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), громадянином македонської держави паном Джевітом Балажоскі (Dževit Balažoski) (далі – заявник) 9 вересня 2008 року.

2. Інтереси заявника представляла пані Т. Сіляноска (T. Siljanoska), адвокатка, яка практикує в місті Кічево. Македонський Уряд (далі – Уряд) представляла його колишній Урядовий уповноважений пані Р. Лазареска Геровска (R. Lazareska Gerovska), до якої приєднався його теперішній Уповноважений, пан К. Богданов (K. Bogdanov).

3. Заявник стверджував, що рішення Верховного суду про відхилення його скарги з питань права як неприйнятної за критерієм *ratione valoris* всупереч попереднім рішенням цього суду в таких самих справах, в яких такі скарги скаргників було підтримано, порушило його права відповідно до статті 6 Конвенції.

4. 17 березня 2011 року про цю заяву було повідомлено Уряд. Також було вирішено розглядати одночасно питання щодо прийнятності та суті заяви (пункт 1 статті 29 Конвенції).

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник народився в 1956 році та проживає в місті Кічево.

6. 1 квітня 1998 року колишня дружина заявника (далі – позивачка) подала цивільний позов проти нього, стверджуючи про належність їй половини майна, набутого під час їхнього шлюбу. У якості альтернативи вона вимагала грошової компенсації, яка б становила вартість половини майна, без зазначення суми у позовній заяві. Позивачка вказала вартість спору (*вредност на спорот*) 10 000 македонських денарів (MKD) (приблизно 160 євро (EUR)) як основу для розрахунку судових витрат. Справа розглядалася в суді першої інстанції м. Кічево (далі – суд першої інстанції).

7. Обидві сторони мали представників в судовому провадженні. Згідно з висновком експерта від 19 травня 1998 року вартість оспорюваного майна була встановлена в розмірі 6 014 944 македонських денарів (приблизно 98 000 євро).

8. 9 жовтня 1998 року суд першої інстанції відхилив позов позивачки, вказавши таке:

«визнати, що позивачка має право на половину [майна], яке є спільною власністю подружжя ... та, якщо [заявник] хоче звільнитись від цього зобов'язання, має виплатити позивачці суму 3 006 472 македонських денари (приблизно 49 000 євро)»

9. Суд встановив, що заявник, який жив та працював в Австрії, оплатив будинок, побудований на землі, що належала його покійному батькові. Позивачка не робила жодного внеску в будівництво будинку. Як вказано у вступі до рішення, суд встановив ціну спору 3 006 472 македонських денари. 14 квітня 1999 року Апеляційний суд у м. Бітоли підтримав це рішення.

10. Позивачка оскаржила рішення судів нижчих інстанцій, подавши скаргу з питань права (*ревизија*) до Верховного суду. Вона скаржилася на те, що до роботи суду першої інстанції було залучено некваліфікованого перекладача та що факти щодо її внеску у будівництво будинку, який був спільною власністю подружжя, були встановлені помилково. Прокурор також подав клопотання про розгляд питання про захист законності (*барање за заштита на законитоста*), зазначивши, що суди нижчої інстанції помилились, встановивши, що сторони прожили разом 10 років, а не 21 (шлюб *де-факто* закінчився в 1997 році, коли позивачка залишила будинок). Далі прокурор стверджував, що спірний будинок, вартість якого становила 190 887 німецьких марок, було побудовано між 1989 і 1996

роками. Суди нижчої інстанції не взяли до уваги внесок позивачки у будівництво будинку як майно, набуте за час шлюбу.

11. 30 вересня 1999 року Верховний суд підтримав і клопотання про перегляд законності й скаргу позивачки з питань права та передав справу до суду першої інстанції для повторного розгляду. Суд постановив, що суди нижчої інстанції неправильно встановили, що відповідний будинок був побудований тоді, коли сторони вже не перебували в шлюбі. На думку суду, лише в 1997 році заявник чітко заявив про свій намір відокремитися від позивачки. Те, що сторони не проживали разом багато років перед тим (поки заявник знаходився в Австрії), не мало значення. Так само не мало значення, чи здійснювала позивачка внесок у будівництво будинку. Якщо його було побудовано за час шлюбу, він був спільним майном. У вступній частині цього рішення зазначено, що ціна спору становила 3 006 472 македонських денари.

12. Рішеннями від 26 травня 2000 р. та 13 червня 2001 року суд першої інстанції знову відхилив позов позивачки. Обидва рішення були скасовані апеляційним судом м. Бітоли 29 січня та 11 грудня 2001 року відповідно. У вступних частинах усіх чотирьох рішень вказано однакову ціну спору (3 006 472 македонських денари). Справу знову було передано до суду першої інстанції на розгляд.

13. Як стверджував Уряд, у судовому засіданні 15 травня 2002 року суд першої інстанції встановив, що заявник подав зустрічний позов, вимагаючи, щоб суд визнав його право власності на все майно, про яке йде мова. Було вирішено, що обидва позови буде розглянуто в рамках єдиного провадження.

14. 25 грудня 2002 року суд першої інстанції ухвалив рішення частково на користь позивачки та визнав за нею право власності на 5% майна, про яке йдеться у справі. Він також зобов'язав заявника визнати право власності позивачки або виплатити їй 5% від вартості майна, яку попередньо було обчислено як 6 014 944 македонських денари. Суд відхилив позов позивачки про визнання її права власності на половину відповідного майна чи на отримання нею грошової компенсації у розмірі 3 006 472 македонських денарів. Крім того, за заявником було визнано право власності на решту 95% частки. Прохання заявника про визнання його власником всього майна було відхилено. Суд також виніс рішення щодо судових витрат. У цьому рішенні також вказано ціну спору 3 006 472 македонських денарів.

15. 22 жовтня 2003 року апеляційний суд м. Бітоли відхилив апеляційну скаргу позивачки та задовольнив апеляційну скаргу заявника. Він постановив переглянути справу щодо рішення суду першої інстанції про присудження позивачці права власності на 5% частку майна або еквівалентну грошову компенсацію та відхилення позову заявника про визнання його єдиним власником всього майна.

Також він скасував рішення суду першої інстанції щодо судових витрат.

16. 20 листопада 2003 року позивачка подала до Верховного суду скаргу з питань права, у якій вона оскаржила рішення судів нижчих інстанцій, а саме – про відмову в задоволенні її позову щодо визнання її власницею половини майна або отримання еквівалентної грошової компенсації, а також про присудження судом заявникові права власності на 95% частку майна. Вона заявила про суттєві порушення процедури та порушення норм права. Заявник не подав зауважень у відповідь.

17. Рішенням від 18 травня 2005 року Верховний суд прийняв скаргу позивачки з питань права та скасував рішення судів нижчих інстанцій у спірних частинах. Він встановив, що суди нижчих інстанцій наводили у своїх рішеннях суперечливі та недостатні аргументи. Вони наводили суперечливі аргументи щодо часу побудови будинку та того, чи можна вважати цей будинок спільною власністю, набутою за час шлюбу. Оскільки суд першої інстанції не дотримався вказівок, викладених у рішенні від 30 вересня 1999 року (див. пункт 11 вище), суд постановив, що справу розглядатиме інша колегія суддів суду першої інстанції. У вступній частині цього рішення зазначено, що ціна спору становила 3 006 472 македонських денари.

18. 14 листопада 2005 року суд першої інстанції задовольнив позов позивачки, визнавши її право власності на половину майна, що було предметом спору, як спільного майна, набутого за час шлюбу. Він також зобов'язав заявника визнати право власності позивачки на цю частину. Крім того, суд відхилив позов заявника про присудження йому права власності на все майно, про яке йдеться. 24 жовтня 2006 року апеляційний суд відхилив апеляційну скаргу заявника та підтримав рішення суду нижчої інстанції. Жодне рішення не містило інформації про ціну спору.

19. 7 грудня 2006 року заявник подав до Верховного суду скаргу з питань права, стверджуючи, що суди нижчих інстанцій не дотримувалися вказівок рішення Верховного суду від 18 травня 2005 року (див. пункт 17 вище). У зв'язку з цим він скаржився на те, що згадані суди не встановили відповідних фактів, а саме, коли погіршилися взаємини між сторонами та який внесок позивачки в будівництво будинку. Позивачка подала у відповідь свої зауваження, в яких просила відхилити скаргу як неприйнятну.

20. 20 березня 2008 року Верховний суд, посилаючись на пункт (2) статті 34 та пункт (3) 368 Цивільного процесуального кодексу 1998 року (див. пункт 21 нижче), відхилив (*отфрла*) скаргу заявника як неприйнятну за критерієм *ratione valoris*. Суд вказав:

«Під час оцінювання прийнятності скарги з питань права питання ціни спору щодо позову та зустрічного позову не є кумулятивними. Прийнятність скарги з питань права оцінюється на основі ціни спору відповідного позову та зустрічного позову, взятого окремо.

У цьому випадку ціну спору щодо відповідного позову було встановлено в розмірі 10 000 македонських денарів. Ціну позову щодо відповідного зустрічного позову не було вказано та немає доказів оплати судових витрат. Беручи до уваги перелік судових витрат на юридичне представництво [заявника], стає очевидним, що [його адвокат] вимагає сплатити 2 000 македонських денарів за юридичне представництво, що відповідає, за шкалою гонорарів македонської асоціації адвокатів, ціні позову від 25 000 до 50 000 македонських денарів ... Відповідно до переліку судових витрат, передбачених Актом про судові витрати (Court Fees Act), позивачка оплатила судові витрати в розмірі 1 500 македонських денарів, що відповідає ціні позову в розмірі 40 000 македонських денарів. З огляду на викладене вище, скарга з питань права є неприйнятною. Тому Верховний суд відхиляє скаргу як неприйнятну відповідно до статті 378 Закону про цивільне судочинство (Civil Proceedings Act). Відповідно до статті 474 Закону про цивільне судочинство («Офіційний вісник» № 79/2005), у цій справі застосовуються положення старого Закону про цивільне судочинство («Офіційний вісник» № 33/98)».

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

A. Цивільний процесуальний кодекс 1998 року

21. Відповідні положення Цивільного процесуального кодексу 1998 року, чинні на той час, передбачали таке:

Стаття 34

«Коли позов стосується не грошової суми, але позивач зазначив у позові (*тужба*), що він або вона прийме грошову компенсацію замість виконання відповідної вимоги, суму цієї компенсації буде розглянуто як ціну спору.

В інших випадках, коли позов не стосується грошової суми, відповідною ціною є ціна спору, зазначена позивачем у позові.

Якщо у випадку, зазначеному в пункті 2 цієї статті, очевидно, що ціна предмету спору, зазначеного позивачем, є занадто високою або занадто низькою, а тому виникає питання про ... право подати скаргу з питань права, суд повинен не пізніше, ніж на підготовчому засіданні або, якщо підготовче засідання не проводилось, на основному засіданні до розгляду справи по суті, швидко та у відповідному порядку перевірити правильність вказаної ціни».

Пункт 2 статті 171

«У тих випадках, коли питання складу суду або права подати скаргу з питань права залежить від ціни спору, а об'єктом позову є не грошова сума, позивач у позові повинен вказати ціну спору».

Пункт 1 статті 320

«Суд зобов'язаний своїм рішенням одразу після його проголошення, а в разі, якщо рішення не було проголошене, як тільки воно надіслане (*испратена*)».

Пункт 3 статті 368

«Скарга з питань права є неприйнятною в майнових спорах, у яких позов не стосується грошової суми, передачі рухомого майна чи будь-якої іншої діяльності, якщо ціна спору, зазначена в позові позивача, не перевищує 1 000 000 македонських денарів».

Стаття 374

«Скарга з питань права подається до суду, який ухвалив рішення першої інстанції ...».

Пункт 1 статті 375

«Несвоєчасно подану, неповну або [іншим чином] неприйнятну скаргу буде відхилено рішенням голови ради суду першої інстанції без проведення слухання».

Пункти 1, 3 та 5 статті 376

«Голова ради суддів суду першої інстанції направляє копію своєчасно поданої, повної та прийнятої скарги з питань права протилежній стороні та прокурору, уповноваженому подати клопотання про захист законності (*барање за заштита на законитоста*).

...

Протилежна сторона може подати відповідь на скаргу з питань права до [того самого] суду протягом тридцяти днів з моменту вручення скарги.

...

Після отримання відповіді ... голова ради суду першої інстанції направляє скаргу з питань права та відповідь ..., якщо така є, разом із матеріалами справи до Верховного суду ...».

Стаття 378

«Несвоєчасно подану, неповну або [іншим чином] неприйнятну скаргу з питань права буде визнано [Верховним Судом] неприйнятною, якщо суд першої інстанції його не відхилив, у межах його повноважень (стаття 375)».

В. Цивільний процесуальний кодекс 2005 року

22. У статті 400 Цивільного процесуального кодексу передбачено:

«(1) Якщо Європейський суд з прав людини виявить порушення права людини або основоположної свободи, гарантованої Конвенцією про захист прав людини та основних свобод або додатковими протоколами до неї, ратифікованими Республікою Македонія, сторона може, протягом тридцяти днів з моменту набрання законної сили рішення Європейського суду з прав людини подати клопотання до суду в Республіці Македонія, який виніс рішення в першій інстанції у провадженні, щодо якого було ухвалено рішення про порушення права людини або основоположної свободи, про скасування того рішення, яким було порушено право людини чи основоположну свободу.

(2) Провадження, описане в пункті 1 цієї статті, здійснюється шляхом застосування, з відповідними змінами, положень про відновлення провадження у справі.

(3) У відновленому провадженні суди зобов'язані дотримуватися правових висновків, висловлених в остаточному рішенні Європейського суду з прав людини, в якому визнано порушення основоположного права або свободи людини».

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

23. Заявник стверджував про порушення його прав відповідно до статей 6, 13 та 14 Конвенції, оскільки Верховний суд відхилив його скаргу з питань права як неприйнятну за критерієм *ratione valoris*, на відміну від його попередніх рішень у таких самих справах, в яких він розглядав по суті такі ж скарги сторін. Суд вважає, що скаргу заявника потрібно розглядати лише у контексті статті 6 Конвенції, яка, у відповідній частині, передбачає наступне:

«Кожен має право на справедливий...розгляд його справи...судом,...який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

А. Прийнятність

24. Уряд не висловив жодних заперечень щодо питання прийнятності заяви.

25. Суд відзначає, що зазначена вище заява не є явно необґрунтованою відповідно до змісту підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Далі він зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому Суд визнає її прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

26. Заявник стверджував, що ціна спору становила 3 006 472 македонських денари. Це було визначено експертом та залишалось незмінним під час усього провадження. У всіх рішеннях, за винятком рішення від 14 листопада 2005 року (див. пункт 18 вище), саме цю суму було зазначено у вступних частинах як ціну спору. Відповідно, йому було «відмовлено в правах, якими користувалася позивачка». Він також заявив, що ціна спору є важливим елементом провадження, який суди повинні були розглянути *ex officio*.

27. У своїх зауваженнях Уряд посилався на подання Верховного суду стосовно даної справи, в яких цей суд зазначив, що:

«Верховний суд ніколи не розглядав питання прийнятності скарги з питань права в контексті ціни спору до того, як позивачка висловила заперечення у своїй відповіді на апеляцію [заявника]. Він зробив це вперше своїм рішенням від 20 березня 2008 року, коли відхилив скаргу [заявника] з питань права як неприйнятну ...».

28. Уряд також зазначив, що вартість позову не була зазначена в жодному з рішень, ухвалених після рішення Верховного суду від 18 травня 2005 року. Крім того, заявник не висловив жодних заперечень щодо цього у своїй скарзі на рішення суду першої інстанції від 14 листопада 2005 року, попри те, що мав представника. Нарешті, Уряд стверджував, що суди не були зобов'язані визначати ціну позову, що було виключною відповідальністю позивачки. Ціну спору може бути змінено під час розгляду справи. Уряд дійшов висновку, що рішення Верховного суду від 20 березня 2008 року про оцінку прийнятності за критерієм *ratione valoris* скарги заявника з питань права, зокрема тому, що таке заперечення було подано позивачкою, було законним та правильним.

2. Оцінка Суду

29. Суд ще раз наголошує, що право на справедливий судовий розгляд слід тлумачити в контексті преамбули Конвенції, яка проголошує верховенство права як складову частину спільної спадщини Договірних держав. Одним із основоположних аспектів верховенства права є принцип юридичної визначеності (див. рішення у справі «Брумареску проти Румунії» (*Brumărescu v. Romania*) [ВП], № 28342/95, п. 61, ЄСПЛ 1999-VII).

30. Крім того, суперечливі рішення у подібних справах, що розглядаються одним і тим же судом, який є судом останньої інстанції у цьому питанні, можуть, за відсутності механізму, що забезпечує єдність практики, порушити цей принцип і тим самим підірвати довіру громадськості до судової влади (див. рішення у справах: «Беян проти Румунії (№ 1)» (*Beian v. Romania (no. 1)*), № 30658/05, пункти 36-39, ЄСПЛ 2007-XIII, «Тудор Тудор проти Румунії» (*Tudor Tudor v. Romania*), № 21911/03, п. 29, від 24 березня 2009 р., та «Спасескі та інші проти колишньої Югославської Республіки Македонія» (*Spaseski and others v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*) (рішення), № 15905/07, від 27 вересня 2011 р.), при тому, що така довіра є однією з найважливіших складових держави, заснованої на верховенстві права. У справі «Йордан Йорданов та інші» Суд визначив критерії, за якими необхідно здійснити оцінку при здійсненні аналізу, чи суперечливі рішення в подібних справах, які ухвалюють в межах того самого суду, порушують принцип юридичної визначеності, передбачений статтею 6 Конвенції: 1) існування «глибинних та довготривалих розбіжностей» у відповідній прецедентній практиці, 2) чи передбачає національне законодавство механізм, який дозволяє усунути суперечливість судової практики і 3) чи застосовувався цей механізм, і якщо так, то які наслідки (див. рішення у справі «Йордан Йорданов та інші проти Болгарії» (*Jordan Jordanov and Others v. Bulgaria*), № 23530/02, п. 49, від 2 липня 2009 р.). Відповідно, Договірні держави зобов'язані організувати свою правову систему таким чином, щоб уникнути прийняття суперечливих рішень (див. рішення у справі Нейдет Шахін та Періхан Шахін проти Туреччини (*Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey*) [ВП], № 13279/05, п. 55, від 20 жовтня 2011 р.).

31. Суд зазначає, що ця справа стосується цивільного судочинства, в рамках якого позивачка подала дві альтернативні вимоги до заявника, а саме бути визнаною власницею половини майна, начебто набутого за час шлюбу, або отримати грошовий еквівалент половини його вартості. Хоча розмір цієї компенсації не був зазначений у позові, позивачка визначила ціну спору в розмірі 10 000 македонських денарів. На основі експертизи, призначеної незабаром після того, як позивачка ініціювала спір, суд першої інстанції встановив, що вартість майна, про яке йдеться, становила 6 014 944 македонських денарів

(див. пункт 7 вище). Суд першої інстанції, ймовірно, орієнтувався на цю суму для розрахунку ціни спору, оскільки встановив ціну позову в розмірі 3 006 472 македонських денари, що відповідало половині вартості майна, визначеної експертом та заявленої позивачкою (див. пункти 8 та 9 вище). Це, як видається, відповідає пункту 1 статті 34 Цивільного процесуального кодексу 1998 року (див. пункт 21 вище). До 14 листопада 2005 року, коли суд першої інстанції визнав позивачку рівноправною спільною власницею відповідного майна, майже у всіх судових рішеннях (див. пункти 8-17 вище) було вказано однакову вартість спору (3 004 472 македонських денари). За цей час було винесено чотири рішення судів першої та другої інстанцій, а також два рішення Верховного суду. У цих рішеннях, ухвалених відповідно до скарги позивачки з питань права, Верховний суд визнав ціну спору, визначену судами нижчих інстанцій. Це видно з вступних частин його рішень від 30 вересня 1999 року та 18 травня 2005 року (див. пункти 11 та 17 вище). У цих рішеннях Верховний суд не оцінював питання прийнятності скарги позивачки (див. пункт 27 вище). Заявник також не оскаржував, у відповідь на скаргу позивачки, юрисдикцію Верховного суду щодо цього питання (див. Пункт 16 вище). Однак ніщо не свідчить і Суду не було представлено жодних доказів про те, що Верховний суд не був наділений юрисдикцією перегляду, відповідно до статті 378 Закону про цивільне судочинство 1998 року (див. пункт 21 вище), питання прийнятності скарги позивачки на основі критерію *ratione valoris* за власною ініціативою. У згаданих вище рішеннях Верховний суд визнав юрисдикцію *ratione valoris* та розглянув по суті скаргу позивачки з питань права. У результаті він ухвалив рішення про перегляд справи.

32. 7 грудня 2006 року заявник подав до Верховного суду скаргу з питань права щодо рішень від 14 листопада 2005 року та 24 жовтня 2006 року (див. пункти 18 та 19 вище), законно очікуючи, що її буде розглянуто по суті. У зв'язку з цим Суд зазначає, що протягом усього провадження застосовувались однакові норми щодо прийнятності на основі критерію *ratione valoris*. Крім того, не надано жодної інформації чи доказів того, що позов позивачки чи зустрічний позов заявника були змінені після рішення Верховного суду від 18 травня 2005 року. Однак рішенням від 20 березня 2008 року Верховний суд відхилив скаргу заявника з питань права як неприйнятну на основі критерію *ratione valoris*, таким чином відступаючи від своєї точки зору щодо цього питання у своїх попередніх рішеннях. Верховний суд, беручи до уваги ціну спору, зазначену в позові позивачки (10 000 македонських денарів) і докази сплачених позивачкою та заявником судових витрат, постановив, що ціна позову була нижче встановленого законодавством граничного значення відповідно до пункту 3 статті 368 Закону про

цивільне судочинство 1998 року. За відсутності будь-яких пояснень залишається незрозумілим, чому він не взяв до уваги ці елементи у своїх попередніх рішеннях від 30 вересня 1999 року та 18 травня 2005 року. У рішенні Верховного суду від 20 березня 2008 року не містилось жодного посилання на жодне рішення та не було пояснень, чому застосовано іншу прецедентну практику для розгляду одного й того ж питання в одній і тій же справі. Крім того, згідно з національним законодавством, зокрема пунктом 1 статті 320 Цивільного процесуального кодексу 1998 року (див. пункт 21 вище), попередні рішення Верховного суду, у яких він вже вирішив питання щодо прийнятності скарги з питань права на основі критерію *ratione valoris*, є обов'язковим для нього у цій справі. Ці рішення мали зобов'язальну силу для того самого суду на пізніших стадіях того самого провадження (див. рішення у справі Вушич проти Хорватії (*Vusić v. Croatia*), № 48101/07, п. 43, від 1 липня 2010 р.).

33. У контексті зазначених вище міркувань Суд вважає суперечливі рішення Верховного суду у тій самій справі щодо його юрисдикції *ratione valoris* несумісними з принципом юридичної визначеності. Приймавши інше рішення з одного й того ж питання в тому самому провадженні та тим самим фактично скасувавши свої попередні рішення без будь-яких посилань на них або аргументування протилежного, Верховний суд у цій справі сам став джерелом невизначеності. Відповідно, він порушив принцип юридичної визначеності, передбачений у пункті 1 статті 6 Конвенції (там само, п. 45).

34. Таким чином, у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

35. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або Протоколів до неї, і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

36. Заявник вимагав 20 000 євро (EUR), з яких 10 000 EUR стосувалося надмірної тривалості провадження.

37. Уряд оскаржив ці вимоги як необґрунтовані та частково не пов'язані із заявленим порушенням.

38. Суд вважає, що підставою для присудження справедливої сатисфакції у цій справі має бути порушення принципу юридичної визначеності, передбаченого у статті 6 Конвенції, стосовно суперечливої практики Верховного суду в тому ж провадженні щодо його юрисдикції *ratione valoris*. Він також зазначає, що вимоги заявника про справедливу сатисфакцію частково не пов'язані з виявленим порушенням, але вони стосуються тривалості провадження, питання, яке не було порушено в заяві. Крім того, Суд не може припускати, яким був би результат оскаржуваного провадження, якби не було знайдено порушення (див., з відповідними змінами, рішення у справах: «Шмауцер проти Австрії» (*Schmautzer v. Austria*), від 23 жовтня 1995 р., п. 44, серія А, № 328, -«А та Демерджієва та інші проти Колишньої Югославської Республіки Македонія» (*A, and Demerdžieva and Others v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*), № 19315/06, п. 33, від 10 червня 2010 р.). Отже, Суд не знаходить причинно-наслідкового зв'язку між заявленою шкодою та встановленням порушення статті 6. Відповідно, Суд не присуджує відшкодування в цій частині.

39. Однак Суд вважає, що, в принципі, найбільш прийнятною формою виправлення порушення є забезпечення того, щоб заявнику, якщо він звернеться з відповідною вимогою, було надано можливість повторного розгляду відповідно до статті 400 Цивільного процесуального кодексу 2005 року (див. пункт 22 вище) та відповідно до усіх вимог справедливого судового розгляду (див. рішення у справі «Вушич», згадано вище, п. 58 та «Демерджієва» та інші, згадано вище, п. 34).

В. Судові та інші витрати

40. Заявник також вимагав 5 000 євро на витрати, понесені в національних судах, та 700 євро на витрати, понесені в Суді. На підтвердження цих вимог не подано жодних доказів. Він також вимагав 4 100 євро, що відповідає витратам на судовий розгляд та примусове виконання, здійснене позивачкою, за що він також мав заплатити відповідно до рішень національних судів під час оскаржуваного провадження.

41. Уряд оскаржив ці позови як необґрунтовані.

42. Суд зазначає, що згідно з правилом 60 Регламенту Суду «заявник повинен подати детальні відомості про всі вимоги, а також будь-які відповідні підтверджуючі документи, без наявності яких палата може відхилити вимогу повністю або частково» (див. рішення у справі «Паризов проти Колишньої Югославської Республіки Македонія» (*Parizov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*),

№ 14258/03, п. 71, від 7 лютого 2008 р.). Суд зазначає, що заявник не подав жодних підтверджуючих документів щодо своєї вимоги про відшкодування витрат, понесених в національних судах та в Суді. Крім того, він зазначає, що вимога про відшкодування судових витрат та витрат виконання рішень, понесених позивачем в оскаржуваному провадженні, тісно пов'язаний з результатами тих проваджень, щодо яких Суд вже заявив, що не може спекулювати щодо того, як було б, якби порушення не було встановлено. Відповідно, він не присуджує жодної суми в цій частині.

НА ЦИХ ПІДСТАВАХ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Визнає*, що мало місце порушення положень статті 6 Конвенції.
3. *Відхиляє* вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено в письмовій формі 25 квітня 2013 року відповідно до пунктів 2 та 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Серен Нільсен (Søren Nielsen)	Ізабель Бєро-Лефєвр (Isabelle Berro-Lefèvre)
Секретар	Голова